

Mehmet Bey (Dinç) (1873-1952)

Mehmet Bey (Dinç), 1873'te Ezine'de doğdu. Babası ticaretle meşgul olan Ali Efendi'dir. Rüştîye'yi bitirdikten sonra bir süre babası ile birlikte ticaretle meşgul oldu.

Mehmet Bey, 1889 yılında Biga'da Liva Tahrirat Kalemî'nde kâtip olarak çalışmaya başladı. 1905 yılına kadar Biga'da Adliye, Tapu, Belediye, Ticaret ve Ziraat odalarında görev yaptı. 1905-1913 tarihleri arasında Biga Mutasarrıflığı'nda noterlik ve dava vekilliği görevlerinde bulundu. Diğer taraftan tarım ve ticaretle de uğraşmayı sürdürdü. 1913 yılında Biga Mutasarrıflığı Genel Meclisi Daimi Encümenliği'ne seçildi.

Mehmet Bey, 1919 yılında Milli Mücadele'ye katıldı. Ezine Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti kurucuları arasında yer aldı. Ezine Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti, Mehmet Bey'i 1920 yılında Biga sancağından Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne milletvekili adayı olarak gösterdi. Biga sancağının sadece Ezine, Bayramiç ve Ayvacık kazalarında oy kullanılabilirdi. Diğer kazalarda ise işgal ve isyan sebebiyle oy kullanılamadı. Mehmet Bey, ikinci seçmenlerden 109 oy alarak milletvekili seçildi.

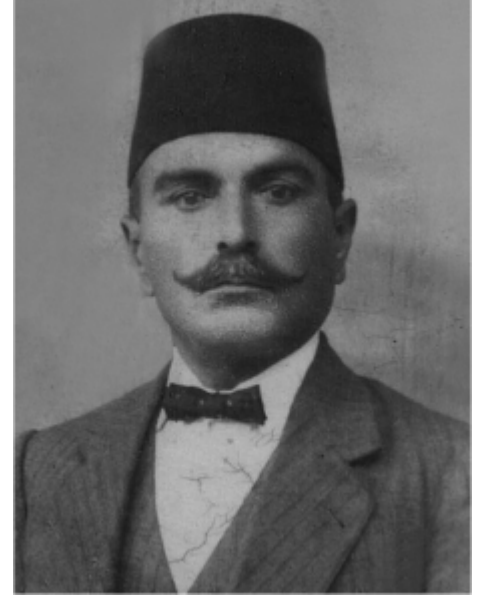
Mehmet Bey, 4 Eylül 1920 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne sunulan, "Meclisin şeklini tespit ve çalışmalarının belirlenmesini" içeren kanun teklifine imza attı.

Düşman işgalinden kurtulan yerlerdeki Ziraat Bankası ve Emniyet Sandıklarının gelir-gider durumlarının tespit edilmesi konusunda Muvazene-i Maliye Encümeni'nin mazbatasını görüşülürken, Mehmet Bey, *Hükümeti Feridiye zamanında, Yunan işgali esnasında memleketteki Ziraat bankalarından birçok paralar' alınmıştır. Ezcümle livamız olan Kal'a-i Sultaniye ve mülhakatı Ziraat Bankası'ndan İstanbul Hükümeti (190) bin lira çekmiştir. Bu paralar şu varidat kısmına dâhil midir, değil midir? Bunlar hakkında izahat isteriz* şeklinde bir talepte bulundu. Mehmet Bey'in bu talebi üzerine Mazhar Müfit Bey, Ziraat Bankası Genel Müdürü Zeki Bey'in konuyla ilgili açıklamalarda bulunacağını belirterek sözü Zeki Bey'e bıraktı. Ziraat Bankası Genel Müdürü Zeki Bey, Mehmet Bey'in sorduğu soruya şu cevabı verdi:

Efendim, gerek Kal'a-i Sultaniye, gerek sair mülhakatta İstanbul Hükümeti sermayesi fazla diyerek birkaç para almıştı. Bunlar mevcudu sandıktır. Mevcudu sermayedir. Bunlar bütçenin varidat kısmına geçmez. Bütçenin varidat kısmı o sene zarfında husule gelecek miktarı tayin eder. O sene husule gelecek varidatı gösterir. Mamafih onlar bankalara ikraz edilmiştir. Emniyet sandıklarına ikraz edilmiştir. Hesapları vardır. Her yerin hesabı kendisine iade edilir.

Genel Müdürün bu açıklaması üzerine Mehmet Bey, "*Şu halde İstanbul'a alınan bu paraların tekrar sandıklara iadesinde endişe etmiyorsunuz*" dedi. Genel Müdür Zeki Bey, "*Yalnız bunlardan bir milyon dört yüz lira maaş açığı olarak kararname ile İstanbul Ziraat Bankası'ndan o vakit ki Hükümet karzan almıştı*" diye cevap verdi.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde birinci dönem milletvekillerinin gelecekte beklenenleri üzerine yapılan ankete

Mehmet Bey (Dinç)

katılan Mehmet Bey, 22 Mart 1922 tarihinde *Sorunuzun yanıtı gözlüklerin numarasına göre değişir. Bence, o mutluluk, yolların yapılmasına, makinelerin kurulmasına bağlıdır. Çünkü doktora, okula, tarlaya, fabrikaya, mağazaya, pazara, komşuya, cepheye hep yoldan gidilir. Makineler kurulmalı. Çünkü havada uçanlara yerde koşanlar erişemez. Onlara erişmek, yerlerin durulmasına, vakitlerin kısılmasına bağlıdır. Türkçe’de bir deyiş var; “alet işler el ögünür” Bunlara şunu da ekleyiniz: “Güvenlik”* cevabını verdi.

Mehmet Bey’in, Biga Sancağı’nda zeytinciliğin gelişmesi için zeytinciliğe ait aletlerin konulacağı depoların yapılmasını içeren tavrı Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin 29 Ocak 1923 tarihli oturumunda gündeme getirildi ve tavrı İktisat Vekâleti’ne havale edildi.

Mehmet Bey, Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin 4 Mart 1923 tarihli gizli oturumda Lozan Konferansı’na baş delege olarak katılan İsmet Paşa’ya *Boğaz methalinde Bozcaada ve İmroz adalarında emniyet için bir kuvvet bulundurabilecek miyiz* diye bir soru yöneltti.

İsmet Paşa, Mehmet Bey’in bu sorusuna; adaların on yıldan beri Yunan işgali altında bulunduğunu, Balkan Savaşları sonunda büyük devletlerin Osmanlı İmparatorluğu’na bir nota vererek Yunanistan’ın Bozcaada ve Gökçeada (İmroz) adasını bize iade edeceğini, Limni ve Midilli adalarının ise Yunanlılara verileceğini belirttiklerini ve dönemin hükümetinin bunu kabul ettiğini hatırlattı ancak bunun gerçekleşmediğini söyledi. İsmet Paşa, Lozan’daki görüşmeler sonucu Bozcaada ve Gökçeada’nın geri alındığını diğer adaların da gayri askeri hale getirildiğini belirtti. İsmet Paşa, Bozcaada ve Gökçeada’nın tahkim edildiği takdirde Boğazların Türkiye tarafından her zaman kapatabileceğini ileri sürdü ve bu adalarda Türkiye’nin istediği kadar jandarma da bulundurabileceğini dile getirdi.

İsmet Paşa, Mehmet Bey’in sorusuna en güzel cevabın, dünya ittifak halinde olduğu durumda bile Bozcaada ve Gökçeada’dan çıkmak zorunda kalanların, Türkiye’nin kuvvetli bir ordu, güçlü ve gelişmiş bir ülke durumunda bulunduğu zaman bu adaları Yunanlıların tekrar ellerine geçirme imkânının olmayacağını söyledi.

TBMM, Biga milletvekili Mehmet Bey’i, Milli Mücadele sırasında yaptığı hizmetlerden dolayı 1736 numaralı “Yeşil” şeritli [İstiklal Madalyası](#) ile ödüllendirdi.

Mehmet Bey, 1923 yılında yapılan seçimlerde ikinci seçmenlerden 275 oy alarak ikinci kez milletvekili oldu. Seçilen diğer milletvekilleri Samih Rifat (Yalnızgil) Bey ve Mehmet Şükrü (Yaşın) Bey’di.

11 Ağustos 1923’de TBMM II. Dönem çalışmalarına başladı. 9 Eylül 1923 tarihinde Cemiyetler Kanunu’na göre resmî olarak kuruluş çalışmalarının tamamlanmasıyla Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Halk Fırkası adını aldı.

1926 yılında Çanakkale’nin idari yapısında önemli değişiklikler oldu. Haziran ayında Gelibolu vilayeti kaldırıldı ve bu vilayete bağlı bulunan Eceabat ve Gelibolu kazaları Çanakkale’ye bağlandı. Lozan Antlaşması’yla Türkiye’ye bırakılan Bozcaada ve Gökçeada ile ilgili 1151 sayılı kanun çıkarılarak, adaların Çanakkale vilayetinin birer kazası olduğu kabul edildi. Ayvacık kazası lağvedildi.

1927 yılında yapılan seçimlerde Mehmet Bey, üçüncü kez aday oldu. Bu seçimlere katılma oranı Çanakkale’de % 78 olarak gerçekleşti. 1927 seçimlerinde Çanakkale vilayetinde toplam 417 ikinci seçmen bulunuyordu. İkinci seçmenlerden 398’i oyunu kullandı ve dört milletvekili adayı da oyunu kullanan ikinci seçmenlerin tamamının oylarını aldılar. Böylece Çanakkale merkezden 43, Biga’dan 122, Lâpseki’den 51, Ezine’den 61, Bayramiç’ten 57, Gelibolu’dan 32, Eceabat’tan 15, Gökçeada’dan 14 ve Bozcaada’dan da 3 tane ikinci seçmenin oyunu alan Mehmet Bey, 398 ikinci

seçmen oyu ile üçüncü kez milletvekili seçildi.

TBMM'nin III. devresinin ilk oturumu 1 Kasım 1927'de gerçekleştirildi ve yeni dönem başlamış oldu. Mustafa Kemal'in talimatıyla inkılâp hareketlerine devam edileceği açıklandı. Mustafa Kemal Paşa, bütün milletvekillerine seçim yerlerine giderek bu konuda propaganda yapmalarını istedi.

Mehmet Bey, TBMM'nin 3.devresinin birinci içtima yılında, 5 Ekim 1927 tarihinde Divan-ı Muhasebat Encümeni azalığına getirildi. Bu görevini ikinci ve üçüncü içtima yıllarında da sürdürdü. Bu dönemde 1710 sayılı Eski Eserler Kanunu'nun süresinin uzatılmasına dair bir kanun teklifi verdi.

Mehmet Bey'in milletvekilliği 1931 yılındaki seçimlere kadar devam etti. Bu seçimde aday gösterilmediği için memleketi Ezine'ye geri döndü ve eskiden olduğu gibi tarım ve ticaretle uğramayı sürdürdü. [Soyadı Kanunu](#) çıktığında "Dinç" soyadını aldı. 1 Şubat 1952 tarihinde Ezine'de vefat eden Mehmet Dinç, evli ve iki çocuğu vardı. Farsça ve Rumca bilmekteydi.

Mithat ATABAY

KAYNAKÇA

ATABAY, Mithat, **Kurtuluş Savaşı'nda Çanakkale**, Paradigma Akademi Yayınları, Ankara 2021.

ÇOKER, Fahri, **Türk Parlamento Tarihi, Milli Mücadele ve TBMM I.Dönem**, C III, TBMM Vakfı Yayınları, Ankara 1995.

ÖZTÜRK, Kâzım, **Türk Parlamento Tarihi, TBMM III. Dönem 1923-1927**, C III, TBMM Vakfı Yayınları, Ankara 1995.

ÖZTÜRK, Kâzım, **Türk Parlamento Tarihi, TBMM III. Dönem 1927-1931**, C III, TBMM Vakfı Yayınları, Ankara 1995.

TBMM Albümü 1920-1950, 1.cilt, TBMM Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü Yayınları, Ankara 2010.

TBMM Arşivi, **Mehmet Dinç'in Tercüme-i Hal Varakası, Sicil No:51**.

TBMM Gizli Celse Zabıt Ceridesi, 4.cilt, 2.Baskı, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara 1985.

TBMM Zabıt Ceridesi, C 26, Devre: I, İçtima senesi: 3, 23 Kânunuevvel 1338 Tarihli Yüzaltmışbirinci İçtimadan 25 Kânunusani 1339 Tarihli Yüzsekseninci İçtimaa Kadar, Ankara 1960.

TBMM Zabıt Ceridesi, C 27, Devre: I, İçtima senesi: 3, 27 Kânunusani 1339 Tarihli Yüzseksenbirinci İçtimadan 28 Şubat 1339 Tarihli İkiyüzbirinci İçtimaa Kadar, Ankara 1960.

TBMM, **İlk Meclis: Birinci Dönem TBMM Milletvekillerinin Gelecekte Bekledikleri Anketi**, TBMM Kültür, Sanat ve Yayın Kurulu Yayınları No:100, Ankara 2004.

TBMM, **SM_51_1_1. Biga Mebusu Mehmet Bey'in Seçim Mazbatası**.

TBMM, **SM_51_1_2. Çanakkale Milletvekili Mehmet Bey'in Seçim Mazbatası**.

TBMM, **SM_51_1_3. Çanakkale Mebusu Mehmet Bey'in Seçim Mazbatası**.

03/07/2024 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/mehmet-bey-dinc-1873-1952/?pdf=6835> adresinden

erişilmiştir